

حاشیه ای بر: پیام اقدام ملی برای اجتناب از حمله نظامی به کشورمان

امیر فیض - حقوقدان

دو اشاره در پیام اعلیحضرت از اهمیت وقاطعیت پیام کاسته است در حالیکه اهمیت موضوع پیام یعنی محکومیت حمله نظامی به کشورمان لازم داشت که پیام، از آشفتگی ها و حواشی و تفسیرها برکنار باشد.

اشاره اول خشم جامعه بین الملل

در پیام آمده است «حاکمان اسلامی ایران با اتخاذ سیاست های ماجراجویانه و تحریک آمیز خشم جامعه بین المللی رابرافروخته و کشورمان رباخطرگسترده حمله نظامی روبرو کرده اند»

۱- خشم و غضب از حالت های انسانی و حیوانی است که باعث حرکت و تصمیمات شدید و تند غیرقابل کنترل صاحب خشم میگردد. متخصصین، انگیزه بروز خشم رادرانسان و حیوان کبرواحاساس برتری انسان برانسان دیگر میدانند که وقتی این انتظار برآورده نشد پای خشم به میان میاید علانم و معلول های خشم عبارتند از تندشدن ضربان قلب، برآمدن رگهای گردن و بلند شدن صدای انسان ویا حیوان خشمناک. چنانکه ملاحظه میفرمائید خشم از صفاتی است که به انسان و حیوان تعلق دارد نه به شخصیت های حقوقی و از جمله جامعه بین المللی. علانم خشم علانمی نیستند که در شخصیت های حقوقی بوجود بیاید بنابراین در پیامی به این مهمی نمیتوان اولاً قائل به خشم برای جامعه بین الملل شد و دوم اینکه به جامعه بین المللی حق داده شود که بعلت اقدامات حاکمان جمهوری اسلامی خشمگین گردند.

۲- منشور سازمان ملل متحد جانی برای توجه به خشم باقی نگذاشته است و بهانه خشم هر قدر سنگین باشد در ترازوی منشورسازمان ملل متحد وزن پرکاهی راهم ندارد، پیام نباید به یک امر واهی یعنی خشم آنقدر اعتبار بدهد که مسنله حمله نظامی رابه کشورمان مطرح سازد.

در حمله نظامی آمریکابه عراق و متعاقب آن موضوع زندان ابو غریب خشم تمامی انسان های گیتی رابراشفت آیا حتی یکبار حمله نظامی به آمریکا مطرح شد یا فقط بوش آنهم آبکی و شل به انتقاد کشیده شد؟

۳- همانطور که افراد هنگام خشم حق ندارند که خشم خود را از قوه به فعل در آورند و باید به مراجع قانونی رجوع کنند کشورها هم حق ندارند بمناسبت عدم رضایت از اقدامات کشورهای دیگر به اقدامات نظامی ویا مداخله در امورکشورها مبادرت کنند این واقعیت صراحت منشورسازمان ملل متحد است و اساساً سازمان ملل برای جلوگیری از جنگ بهر دلیل بوجود آمده.

۴- با آنکه خشم صفت و حالتی نیست که به جامعه بین المللی یعنی کشورهای جهان تعلق گیرد ولی این سوال میتواند مطرح شود که بیانیه چه دلیلی دارد که تمامی کشورهای جهان از اقدامات حاکمان جمهوری غاصب ایران به خشم آمده اند؟ ماهیت این اشکال نشان میدهد که بیانیه، جامعه بین المللی رافقط در آمریکا و اسرائیل وفرانسه و انگلیس میداند، آیا واقعیت این است؟

۵- بیانیه بین اقدامات جمهوری اسلامی و خشم و نیز بین خشم و جامعه بین المللی چنان رابطه مستقیم و اجرائی قائل شده که جامعه بین المللی برای اطفاء حالت خشم خود محق در حمله نظامی به کشورمان است و اکنون ما با التماس و اقدامات ملی از کشورهایی که حق حمله نظامی به کشورمان رادارند انصراف آنها را از اعمال حقشان! خواهانیم

اشاره دوم کمک جامعه جهانی

در پیام آمده است «تمام تلاش خود رابکارخواهم بست تا خواست صلح طلبانه مردم کشورمان رابگوش جامعه جهانی برسانم وخطاب به آنان تاکید نمائم که سرنوشت ایران نه بادخالته نظامی بلکه تنها توسط مردم ایران ویا حمایت جامعه بین المللی تعیین میشود»

۱- صلح و رفاه و پرهیز از جنگ و خشونت در ذات آدمی است و ریشه ای بسیار قوی و قدیمی دارد و به قول حکما از قوانین نهادی و ارگانیکی است صلح خواهی یک ملت موضوعی نیست که بگوش جهانیان رسانده شود یکی و بلکه مهمترین وظائف شورای سازمان امنیت حظ صلح یعنی حمایت از قانون طبیعی صلح خواهی است دخالت و کوشش اعلیحضرت در این زمینه که اشاره فرموده اند یعنی رساندن صدای صلح خواهی مردم ایران به جهانیان هر قدر وسیع باشد چگونه ممکن است جوابگوی ۷۰ میلیون جمعیت کشورمان گردد.

بیانیه می باید قاطع و صریح حمله نظامی خارجیان و مداخله آنها را در امور کشورمان کلاً محکوم کند چه لزومی دارد که برود و صدای صلح خواهی مردم را به گوش جهانیان برسانند؟ از اصل کنار بکشد و به فرع غیر لازم پردازد که در گرداب های سمت و اکثریت و اقلیت سرنگون گردد.

۲- بیانیه حتی به محکومیت حمله نظامی هم توجه لازم را مبذول نداشتند و اعلام داشته که «سرنوشت ایران با دخالت نظامی معین نمیشود» یعنی حمله نظامی علیه ایران محکوم نشده است بلکه چون بنظر بیانیه سرنوشت ایران را حمله نظامی تعیین نمیکند مورد تایید بیانیه نیست و به کلامی وابسته، اگر سرنوشت ایران را حمله نظامی روشن میکرد بیانیه حساسیت لازم را در بری میلی به حمله نظامی نشان نمیداد.

میدانیم چنین نیتی که از بیانیه برداشت میشود برای اعلیحضرت که بیانیه بنام ایشان منتسب شده است اصلاً وجود ندارد ولی این نقد متوجه بیانیه است نه نیت اعلیحضرت.

۳- در بیانیه آمده که سرنوشت ایران تنها توسط مردم ایران و با حمایت جامعه بین المللی تعیین میشود.

چنانکه ملاحظه میشود واکنش بیانیه نسبت به حمله نظامی به کشورمان محصور به دو شرط شده است یکی توسط مردم ایران و دیگری حمایت جامعه بین المللی و بکلامی دیگر اگر این دو عامل و یا هر یک از آنها قائم به حضور نباشد سرنوشت ایران روشن شدنی نیست.

در مورد مردم، جامعه شناسی و فرهنگ مردم ما چنین است که تار و پود آنها سنتی ایران در مقام رهبری قرار نداشته باشد عامل مردم در محاسبات سیاسی و اجتماعی بسیار کم رنگ است و می بینیم که قرار نداشتن عامل رهبری در جایگاه سنتی و قانونی خود، عامل مردم را در معادله بیانیه از حیز انتفاع ساقط ساخته است.

اما حمایت بین المللی

فاز حمایت بین المللی که در بیانیه آمده و در بیشتر پیام ها و حتی مصاحبه های اعلیحضرت هم آمده نیاز به شناسایی دارد. تا سال ۱۹۷۶ حمایت بین المللی در حقوق بین الملل امری نظری بود و به همین دلیل با مشکلات اجرایی و تفسیرها مواجه میشد سازمان ملل متحد در سال ۱۹۷۶ میثاقی بنام میثاق بین المللی حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی بتصویب کشورهای عضو سازمان رسید که حمایت بین المللی را تفسیر و معلوم کرد.

با مراجعه به آن منشور می بینیم که هدف و دانه اجرای میثاق مزبور منحصر به حق برخورداری انسان ها از حمایت های اجتماعی - داشتن رفاه جسمی و روانی - حق کارکردن در شرایط مساوی و عادلانه - حق آموزش و پرورش و استفاده از مزایای فرهنگی و پیشرفتهای علمی است.

در هیچیک از مواد میثاق مزبور کوچکترین اشاره ای که بتوان آنرا به کمک به مخالفان حکومت و یا مداخله سیاسی و نظامی وصل کرد دیده نمیشود بنابراین حمایتی که در بیانیه آمده و بکرات هم به آن استناد میشود فاقد ضابطه در حقوق بین الملل است.

اما یک نوع دیگری هم از حمایت وجود دارد که گرچه نصی در منشور سازمان ندارد ولی عملاً جاری است و این نوع حمایت از ابزار دخالت در امور کشورهاست که چون اختصاص به چند کشور متجاوز و درراس آنها آمریکا دارد و استفاده از عنوان <حمایت کشور آمریکا ویا انگلیس و فرانسه> نوعی کسرشان متقاضی حمایت است و استراتژی مداخله کشورهای مداخله گره آنرا مطلوب نمیداند عنوان حمایت بین المللی ویا حمایت جامعه بین المللی جای مصرف آنرا یافته است و این نوع حمایت همان است که خانم کلینتون در مصاحبه اخیرشان آنرا باز کردند و نمونه اجرائی آنرا هم جریان لیبی معرفی کردند.